

Käsittelytiedot
Johtoryhmä 11.2.2013
Kunnanhallitus 18.2.2013
Kunnanhallitus 25.2.2013
Kunnanvaltuusto 28.2.2013

28.2.2013

Valtiovarainministeriö

06.03.2013

Kunta- ja aluehallinto-osasto

PL 28

00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntönne 22.11.2012 kuntarakennelakiluonnoksesta

Sievin kunnan lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

1. Selvitysvelvollisuus, selvityspäätteet (ml. poikkeuspäätteistä) ja selvitysvelvollisuuden sisältö.

Palveluiden edellyttämä 20 000 asukkaan väestöpohja ei takaa edullisia palveluja. Väestöpohjavaatimus riippuu oleellisesti kunnille asetettavista tehtävistä. Harvaan asutulla alueella 20 000 asukkaan väestöpohjavaatimus johtaa alueeltaan laajoihin ja asutusrakenteeltaan hajanaisiin kuntiin, jossa on vaarana palveluverkon voimakas karsinta ja sen myötä sivutaajamien näivettyminen.

Kuntarakennelain luonnoksessa vaadittavien selvitysten ainoana tavoitteena ovat kuntaliitokset. Kuntien välisen yhteistyön tulisi jatkossakin olla vaihtoehtona kuntaliitoksille.

Hallitus on linjannut sosiaali- ja terveyshuollon palveluiden järjestämiseen 50 000-100 000 asukkaan väestöpohjavaatimuksen. Mikäli sote-palveluiden järjestämisvastuu siirretään jatkossa suurille sote-alueille, voidaan jäljelle jäävät kuntapalvelut tuottaa tehokkaasti hallituksen vaatimaa 20 000 asukasta pienemmissä kunnissa.

Sievi on perinteisesti tehnyt ja tulee tulevaisuudessaakin tekemään yhteistyötä kuntien, alueiden, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Tähän myös nykyinen kuntalaki antaa mahdollisuuden.

Sievin kunta ei ole valmis selvittämään kunnan liittämistä suurempaan kokonaisuuteen vaan haluaa jatkaa itsenäisenä kuntana.

2. Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt.

Esitetyt määräajat ovat epärealistisia, koska ei ole olemassa mitään selvää esitystä siitä, mitä tapahtuu valtionosuuksien jakoperusteille ja mitkä ovat kuntien tulevaisuuden tehtävät.

Ratkaisu ei voi olla se, että pitää muodostaa tarpeeksi suuria kuntia (20 000 as.) selvittämättä muutoksen kustannusvaikutuksia. Myös kuntien tehtävät on sopeutettava koko kansantuotteen

Käsittelytiedot
 Johtoryhmä 11.2.2013
 Kunnanhallitus 18.2.2013
 Kunnanhallitus 25.2.2013
 Kunnanvaltuusto 28.2.2013

28.2.2013

kantokykyyn eikä yksittäisen kunnan kantokykyyn, koska esimerkiksi tulotasossa, sairastavuudessa ja olosuhteissa (esimerkiksi asukastiheys, taajamoitumisaste) on suuria alueellisia eroja. On täysin perustuslain ja EY:n alueitten komitean (ja Euroopan neuvoston Paikallisen itsehallinnon peruskirjan) periaatteiden vastaista lisätä kuntien tehtäviä ja samanaikaisesti leikata valtionosuuksia (=rahoitusperiaate).

Lausuntopyynnölle annettu määräaika on liian lyhyt. Juuri valituilla luottamushenkilöillä ei ole voinut olla riittävästi aikaa muodostaa perusteltua kantaa näin monimutkaiseen kokonaisuuteen ja tästä syystä kuntien kuuleminen ei ole todellista. Hallituksen esittämällä aikataululla annettuja lausuntoja ei voida millään ottaa aidosti huomioon lain jatkovalmistelussa.

Riittävän kattavia kuntaliitosselvityksiä ei voi tehdä annetussa määräajassa, jolloin päätökset on tehtävä puutteellisin perustein, jotka eivät kestä kriittistä tarkastelua tulevaisuudessa. Lain valmistelussa ei myöskään ole lainkaan otettu huomioon sitä, että ylhäältäpäin sanellut vaatimukset kuntarakenteelle loukkaavat syvästi vuosikymmenien kuluessa rakentunutta kuntien itsehallintoa, joka on maamme demokratian perusta. Tämä heikentää kansalaisten uskoa demokratiaan ja politiikkaan entisestään.

Hallituksen esittämät menettelyt ovat näistä syistä väkivaltaisia ja aiheuttavat suuria ongelmia alueilla ja kunnissa.

3. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta.

Valtioneuvoston tavoite muuttaa kuntarakennetta leikkaamalla valtionosuuksia ja antamalla kunnille lisätehtäviä sekä asettamalla sellaiset kriteerit, että lähes kaikkien kuntien on hakeuduttava kuntaliitosselvityksiin, on väkivaltaista pakottamista. Syrjäisten alueiden kunnissa kiinteistöveron poisto verotulon tasauksesta ja €/asukas-pohjaiset valtionosuusleikkaukset ovat heikentäneet rahoituspohjaa jopa useiden prosenttiyksiköiden tuloveron tuottoa vastaavalla summalla. Samaan aikaan kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuita on koko ajan lisätty ja verotuspohjaa leikattu. Tämän seurauksena useat Itä- ja Pohjois-Suomen kunnat ovat ajautuneet taloudellisesti kestävämpään tilanteeseen huolimatta siitä, että niiden palvelutuotanto olisi tehokastakin.

Valtioneuvostolla ei voi olla oikeutta päättää edes erityisen vaikeassa asemassa olevan kunnan pakkoliitoksesta, koska valtioneuvosto on omilla päätöksillään ajanut kuntien talouden kestävämpään tilanteeseen. Kuntien talouksien saattaminen kriisitilaan, jotta muodostuisi taloudellinen peruste pakottaa kunnat pakkoliitoksiin, on Sievin kunnan mielestä perustuslain hengen vastaista. Sievin kunta on valmis muutoksiin, jotka ovat tapahtumassa kuntien yhteistyön lisääntymisen tai vapaaehtoisten kuntaliitosten kautta.

Valtioneuvosto ei ole ottanut huomioon, että on olemassa pieniäkin kuntia, jotka toimivat tehokkaasti ja ovat osanneet myös kehittää kuntaansa. Sievin 5300 asukkaan kunnassa aktiivisen elinkeinopolitiikan tuloksena toimii useita kansainvälisiä yrityksiä, joissa on noin 1300 teollista työpaikkaa. Sievistä käy muualla töissä noin 500 henkeä ja Sievissä käy kunnan ulkopuolelta töissä noin 1000 henkeä. Työpaikkaomavaraisuus on Sievissä 120 %. Kuntien

Käsittelytiedot
 Johtoryhmä 11.2.2013
 Kunnanhallitus 18.2.2013
 Kunnanhallitus 25.2.2013
 Kunnanvaltuusto 28.2.2013

28.2.2013

laajamittainen yhteenliittäminen uhkaa lopettaa sen kehittämisen ja elinkeinopolitiikan, joka kunnissa vallitsee.

4. Yhdistymisavustusten ehdot ja määrät.

Hallituksen linjauksissa alle 20 000 asukkaan kuntaliitokselle ei saa yhdistymisavustusta lainkaan ja 80 000 asukkaan suurkunta saa suurimman mahdollisen avustuksen. Erityisesti harvaan asutulla alueella 20 000 asukkaan väestöpohjan saavuttaminen voi olla mahdotonta ilman todella laajoja ja asutusrakenteeltaan hajanaisia kuntia.

Yhdistymisavustusten ehtona ei voi olla se, että päätökset kuntaliitoksista on tehty vapaaehtoisesti marraskuun 2013 loppuun mennessä, koska kaikki kuntaliitosselvitykset tuskin tulevat ensimmäisellä kerralla johtamaan tuloksiin.

Yhdistymisavustuksiin ei ole varattu riittävästi rahaa. Mikäli kuntaliitoksia tehdään hallituksen tavoittelemassa laajuudessa, jää suurin osa yhdistymisavustuksissa tosiasiallisesti kuntien itsensä maksettavaksi.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Erva-alueiden perustaminen tähtää erikoissairaanhoidon päällekkäisten palvelujen poistamiseen, joka on hyvä asia. Ratkaisu tulee todennäköisesti alentamaan kustannuksia kalliissa hoidoissa, mikäli Erva-alueille annetaan riittävät työkalut koordinoita alueensa erikoissairaanhoidon tuotantoa ja sijoittumista eri yksiköihin.

Hallituksen kaavailema sairaanhoitopiirien purkaminen kuitenkin uhkaa romuttaa toimivan erikoissairaanhoidon järjestelmän Suomesta. Erikoissairaanhoidon siirtäminen kuntien vastuulle nykyistä kattavammin uhkaa synnyttää uusia keskenään kilpailevia sairaaloita ja sitä kautta lisätä myös turhia investointeja.

Suurten vähintään 50 000-100 000 ihmisen terveystuotannon perustaminen, joihin siirretään myös perusterveydenhuolto, uhkaavat ratkaisevasti heikentää syrjäseutujen palveluverkkoa. Tällaista uudistusta ei voi tehdä ilman, että palveluverkkoa turvataan lähialueilla. Uudistus myös uhkaa harvaan asutuilla alueilla lisätä merkittävästi asukkaiden omavastuun ja KELA:n rahoituksen piiriin jääviä matkakustannuksia alueilla, joilla ei ole edes toimivaa joukkoliikennettä.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitusjärjestelmää olisi myös uudistettava. Nykyisestä kaksikanavaisesta rahoitusjärjestelmästä hyötyvät erityisesti ne kunnat, joissa on Kela-rahoitteista yksityistä palvelutuotantoa. Harvaan asutuilla ja matalan tulotason alueilla tätä mahdollisuutta ei yleensä ole, koska yksityiselle palvelutuotannolle ei synny riittävää kysyntää.

Sievi toimii yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio on Sievin, Ylivieskan, Nivalan ja Alavieskan perustama paras-lain mukainen yhteistoiminta-alue, jonka väkimäärä on n. 33 000 asukasta.

Käsittelytiedot
Johtoryhmä 11.2.2013
Kunnanhallitus 18.2.2013
Kunnanhallitus 25.2.2013
Kunnanvaltuusto 28.2.2013

28.2.2013

Kalliolla on järjestämisvastuu sote-palveluista. Kunnat ovat halukkaita edelleen kehittämään Kallion toimintaa ja ovat etsimässä uusia parhaita käytäntöjä ja toimintamalleja, jotka tuovat jatkossa myös säästöjä.

Sievissä on jo tällä hetkellä pystytty vaikuttamaan erikoissairaanhoidon kustannuksiin hankkimalla palveluita kahden sairaanhoitopiirin alueelta. Kuulumme Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin, mutta merkittävä osa erikoissairaanhoidon palveluista ostetaan Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä. Sievi ei suostu sellaisiin uudistuksiin, jotka katkaisisivat hyvän yhteistyön Keski-Pohjanmaan suuntaan, vaan kannattaa tavanomaisen erikoissairaanhoidon yhteistyötä Meri-Pohjan eli Oulun ja Kokkolan välisellä alueella.

Kuntarakennelain parlamentaarisen valmistelun puuttuminen johtaa hallituskauden mittaisiin uudistuksiin. Tämä on kuluvalle hallituskaudella merkittävästi romuttanut kuntien ja valtion välistä luottamusta. Ilman parlamentaarisen valmistelun ja konsensuksen hakemisen kautta rakentuvaa luottamusta ei pystytä valmistelemaan tai toteuttamaan yli vaalikauden kantavia strategisia linjauksia, koska hallitusohjelmaan perustuvat linjaukset muuttuvat aina hallituksen vaihtuessa. Vaalikauden mittainen perspektiivi on ehdottomasti liian lyhyt kuntarakennemuutosten perustaksi.

Sievissä 28.2.2013

Markku Koski
Kunnanjohtaja